CULTURELE DIVERSITEIT in mijn WERK & VISIE

Cindy van den Bremen

Van kinds af aan heb ik een onbegrensde nieuwsgierigheid ontwikkeld voor de ander. De ander in culturen, religie, maar de laatste jaren vooral de ander in Nederland. Daar put ik inspiratie uit, een ander perspectief, een spiegel naar mijn eigen normen en waarden. Vooral dit probeer ik over te brengen in mijn projecten, presentaties en workshops op diverse academies in binnen en buitenland.

Na de HAVO was ik blij dat ik eindelijk concreet, en niet enkel met mijn hoofd, aan de slag kon. Ik ben nogal praktisch ingesteld en vond de kunstacademie op mijn zeventiende te vaag. Dus besloot ik naar SINT LUCAS te gaan, dé reclameopleiding in Boxtel. Maar na twee stages en mijn examenjaar wilde ik iets dat duurzamer is dan de snelle wereld van reclamecampagnes en het grote geld. Ik had een enorme behoefte iets nuttigs bij te dragen aan de samenleving, maar wel met mijn creatieve talenten.

Na de open dag van de ACADEMIE INDUSTRIËLE VORMGEVING EINDHOVEN was ik om en wilde ontwerper worden. De eerste paar jaar aan de academie waren op praktische leest geschoeid: werktekenen, excursies naar bedrijven om het productieproces met spuitgietmallen te bekijken. Halverwege mijn opleiding kwam trendgoeroe Lidewij Edelkoort aan het roer

en werd de academie omgedoopt tot Design Academy Eindhoven. Er waaide een nieuwe frisse internationale wind. Ze sprak ons aan op onze verantwoordelijkheid als ontwerper, om niet de zoveelste stoel op de wereld te zetten, maar juist na te denken over het concept 'zitten'.

De tweede helft van mijn tijd aan de academie stond dan ook in het teken van het conceptuele ontwerpen, waar de academie internationaal om bekend staat. Tijdens mijn opleiding was ik naarstig op zoek naar een eigen handschrift, een herkenbare stijl. Maar tot mijn groot verdriet bleek ik die niet te bezitten. Totdat ik tijdens het samenstellen van mijn portfolio ontdekte, dat de rode lijn door mijn werk het sociaal maatschappelijk betrokken karakter was. Van het mili eu tot de multiculturele samenleving hield ik me bezig met oplossingen of kansen waar ik als ontwerper middels vormgeving uitspraken over kon doen.

oplossingen of kansen waar ik als ontwerper middels vormgeving uitspraken over kon doen.

In 1999 studeerde ik af op een serie sporthoofddoeken. Een meisje was de gymzaal uitgestuurd door haar gymleraar omdat haar hoofddoek niet veilig zou zijn. De ouders hadden geprobeerd zelf de kwestie met de leraar en de school op te lossen. De moeder had zelfs losse delen van de hoofddoek vastgenaaid, maar dat mocht niet baten. Uiteindelijk stapten de ouders naar de Commissie Gelijke Behandeling, die oordeelde dat de hoofddoek tijdens de gymles verboden mocht worden indien de gymleraar daar, wegens veiligheidsredenen, bezwaar tegen had. Als alternatief gaf de CGB het advies een badmuts met nauw hoogsluitende coltrui te dragen, dat bedekte immers dezelfde delen.

Het alternatief van de CGB bevestigde mij dat het niet ging om het bedekken, maar om de vórm van het bedekken. En daar kon ik als vormgever natuurlijk iets aan doen. Sterker, ik vond het zelfs mijn taak als ontwerper een praktische oplossing te bedenken waar beide partijen zich in konden vinden. Dus niet alleen vanuit het veiligheidsperspectief van de CGB en de school maar ook en juist vanuit het perspectief van de meisjes. Ik wilde iets ontwerpen waar ze zich in konden herkennen. Zodoende ontwierp ik een serie sporthoofddoeken, waarvan het Aerobics model door een aantal scholen zelf is aangewezen als enige alternatief tijdens de gymles.

Naar aanleiding van mijn afstudeerproject kreeg ik vele verzoeken in binnen- en buitenland voor tentoonstellingen, presentaties en workshops. Zo rolde ik in het onderwijs. Graag wilde ik verder dan de hoofddoekdiscussie, al raak ik daar na tien jaar nog steeds niet over uitgepraat. Ik besloot mijn lesbevoegdheid te halen aan de Kunstacademie in Tilburg. Nog voor het behalen van mijn diploma werd ik gevraagd als coach aan de Technische Universiteit Eindhoven op de Faculteit Industrial Design. Alweer drie jaar begeleid ik studenten bij hun projecten en competentieontwikkeling. Mijn expertise valt binnen de competentie Social Cultural Awareness. Ik probeer de studenten vooral bewust te maken van de manier waarop zij naar de wereld kijken en welke invloed die kijk op hun manier van ontwerpen heeft en kan hebben.

Ik probeer studenten vooral bewust te maken van de manier waarop zij naar de wereld kijken en welke invloed die kijk op hun manier van ontwerpen heeft en kan hebben.

De studenten werken behoorlijk zelfstandig. Het onderwijssysteem is opgezet als een soort ontwerpbureau, waarbij de leerlingen junior ontwerper zijn. Ze hebben rechtstreeks contact met de klant van het desbetreffende project. Één keer per week leggen ze verantwoording af aan de senioronterwerper van het project: hun coach. Het rechtstreekse contact met de klant, of stakeholder, van een project maakt de studenten erg verantwoordelijk en bewust van de praktijksituatie.

Één project was het ontwikkelen van geavanceerde hulpmiddelen voor blinden en slechtzienden. De uiteindelijke gebruiker neemt binnen dit onderwijssysteem een grote rol in, dus waren er in een vroeg stadium al ontmoetingen met blinden en slechtzienden. Van het hele semester heeft de dag dat ze zelf de wereld als blinde verkenden nog het meest indruk gemaakt. Als coach heb ik ze gestimuleerd te ervaren wat het is om blind te zijn. Vaak blijven studenten met hun research achter de laptop en binnen het vertrouwde terrein van de campus. Ik spoorde ze aan geblinddoekt naar buiten te gaan. Zo ontdekten ze dat het knap lastig is je weg te vinden op het station, naar het centrum van de stad, in het café en bijvoorbeeld van een menukaart te bestellen. Zelf de beperkingen beleven, gaf ze een enorme input bij het ontwerpen.

Als ontwerper is het onontbeerlijk je te verdiepen in de ander. Een goede ontwerper heeft mijns inziens een hoog empatisch vermogen. Iets waar het helaas in onze huidige samenleving nogal eens aan ontbreekt. De constante terreur van enkele populistische politici die graag de wereld opdelen in 'wij & zij' stimuleert dat empatisch vermogen natuurlijk niet. De huidige xenofobie baart me zorgen en ik denk dat daar in het onderwijs nog veel werk te verrichten is. Dat was voor mij een grote motivator om mijn lesbevoegdheid te halen. Daarnaast waren de inkomsten in de sector die ik door mijn projecten verkoos summier. Ik financierde mijn projecten de eerste jaren onder andere met schrijven in opdracht en het onderwijs leek mij goed te combineren met mijn beroepspraktijk.

een goede ontwerper heeft mijns inziens een hoog empatisch vermogen.
De constante terreur van enkele populistische politici die graag de wereld opdelen in 'wij & zij' stimuleert dat empatisch vermogen natuurlijk niet.

Na mijn afstuderen rolde ik door mijn beide afstudeerprojecten (naast de sporthoofddoeken ontwikkelde ik een concept voor een milieuvriendelijke wasservice) in het zelfstandig ondernemerschap. Maar na een paar jaar hard werken kwamen de twijfels. Kon ik met mijn sociale visie op design wel echt iets bijdragen aan de samenleving? De hoofddoeken stonden voor mij niet alleen voor een praktische oplossing van het gymprobleem op school, maar eerder voor een zienswijze. Een visie die aantoonde dat wanneer je bereid bent een maatschappelijk probleem van meerdere kanten te bekijken, er best een middenweg te vinden is die beide partijen willen bewandelen.

In de designwereld lagen zulke voorbeelden echter niet voor het oprapen en ik raakte in contact met kunstenaars als Jeanne van Heeswijk en Hinrich Sachs. Door hun werk en visie raakte ik overtuigd dat mijn streven om design en maatschappelijke vraagstukken te combineren zo gek nog niet was. Het enige verschil was dat zij het in de kunst zochten, terwijl ik het, juist vanuit mijn wens naar het praktisch toepassen, vooral in het ontwerpen zocht.

Al tijdens mijn stage zocht ik een plek waar ik mijn idealisme kon combineren met mijn toekomstige professie. Zo kwam ik als eerste stagiaire terecht bij Fair Trade. Naast de wereldwinkels waren er inmiddels Fair Trade Shops, met een breed assortiment food en non-food producten. Nadat er eind jaren zeventig een overschot aan leren sandalen uit India was ontstaan, doordat de trend ten einde was, ontstond het besef dat het zinvol zou zijn de producenten in ontwikkelingslanden te informeren over de wensen van de westerse consument. Daarop startte Fair Trade Assistance, een afdeling waar ontwerpers producenten ondersteunen en begeleiden in het ontwikkelen van hun productaanbod.

Als stagiaire mocht ik meewerken aan trendboeken voor de lokale producenten. Ik maakte collages en kleurkaarten, voorzien van kernwoorden die de sfeer omschreven. Daar werd ik al snel geconfronteerd met mijn enigszins beperkte westerse opvatting van woord- en kleurgebruik. 'Warm en knapperig haardvuur' heeft bij ons een heel andere betekenis dan in landen waar het niet of nauwelijks koud wordt en waar vuur niet zozeer een decoratieve maar een noodzakelijke functie heeft. Bijvoorbeeld doordat er eten op bereid wordt. Bij mij rees toen vooral de vraag, hoe leg ik uit aan iemand die amper een dak boven zijn hoofd heeft, dat wij ieder jaar een andere kleur kerstbal in de boom willen. Dat besef was zeer confronterend, al zag ik ook veel mogelijkheden in de nieuwe aanpak van Fair Trade. Fair Trade Assistance is eigenlijk de voorloper van de organisatie Dutch Design in Development waarbij Nederlandse ontwerpers worden uitgezonden naar het buitenland om op locatie te assisteren bij de productontwikkeling, gericht op bestaande en lokale ambachten en materialen.

hoe leg ik uit aan iemand die amper een dak boven zijn hoofd heeft, dat wij ieder jaar een andere kleur kerstbal in de boom willen.

Naast die stage hebben uitwisselingen, reizen naar en verblijven in het buitenland bijgedragen aan een bredere blik op de wereld. Als zeventienjarige verbleef ik een jaar bij een katholiek gezin in de Verenigde Staten. Het highschoolsysteem met oneindige mogelijkheden aan naschoolse activiteiten sprak me enorm aan. Ik rende voor het crosscountryteam, schreef voor de schoolkrant, speelde mee in de musical, bouwde decors, en greep iedere kans

voor een excursie aan. Zo gaf ik me enthousiast op voor 'Black Awareness Day'. In de gele schoolbus op weg naar het theater ontdekte ik dat ik de enige blanke was die zich had opgegeven . Die segregatie vond ik verbijsterend. Op school had ik daar indirect al wat van meegekregen, maar die dag werd ik er pas echt mee geconfronteerd. Had ik in de bus nog gezellig gekletst met een klasgenoot, in het theater werd ik pas echt raar aangekeken. Uiteindelijk werd me gevraagd wat ik daar kwam doen. Dat ik oprecht interesse had in de geschiedenis van het land en dus ook in het slavernijverleden vonden ze, met mijn blanke Europese achtergrond opmerkelijk.

Hoewel er in Nederland helaas ook sprake is van segregatie beleef ik dat toch op een andere manier dan destijds. Het verblijf in de Verenigde Staten heeft me bewuster gemaakt van hoe we omgaan met en kijken naar de ander. Ondanks de verkiezing van Obama tot president, heeft de VS nog een lange weg te gaan. Vooroordelen zijn er nog volop. Tijdens de rellen in Los Angeles na de gewelddadige arrestatie van Rodney King, liep ik stage bij een reclamebedrijf in Ohio. Mijn stagebegeleider, zoon van Poolse migranten, bleek een enorme racist. De opmerkingen uit zijn mond deden mijn oren klapperen. Maar wat ik daardoor vooral heb geleerd, is dat het onmogelijke mogelijk is: ik heb een half jaar samengewerkt met iemand wiens standpunten ik absoluut niet deel. Dat zorgt ervoor dat je eigenschappen moet aanspreken die niet vanzelfsprekend zijn of voor de hand liggen.

Tijdens mijn studie aan de Design Academy vertrok ik naar Finland en studeerde aan de Universiteit van Helsinki een semester aan de Faculteit Industrial Design. Een van de projecten, in opdracht van het Zweedse Electrolux, was het bedenken van nieuwe concepten voor wassen. De studenten kwamen naast Finland uit IJsland, Columbia, India, Mexico en Duitsland. Iets simpels als wassen in deze landen bleek al sterk onderhevig aan cultuur en tradities. Uiteindelijk vormde dit project de basis voor mijn afstudeerproject voor de Wash-in, een milieuvriendelijke wasservice. Na mijn afstuderen heb ik dit project nog verder uitgewerkt met de TU Delft, Electrolux Nederland en een wasserijketen. Ook tijdens een meeting met de top van Electrolux Europa, bleek hoe groot de onderlinge verschillen met betrekking tot wassen waren. De directeur uit Oostenrijk zie ik nog onderuitgezakt in zijn stoel zitten. Hij zag niets in mijn concept van schaalvergrotend wassen voor met name tweeverdieners; in Oostenrijk is de rolverdeling nog vrij traditioneel.

Niet alleen mijn opleiding, maar vooral ook mijn humanistische opvoeding, het wonen en werken in het buitenland en het werken met internationale studenten, hebben me gemaakt tot de ontwerper die ik ben. Juist door van huis en de vertrouwde omgeving en cultuur weg te gaan leer je met afstand kijken. Alles wat je altijd normaal hebt gevonden is dat niet in een land waar mensen anders leven, wonen, praten, eten en kijken. Je zet vraagtekens bij wat jouw waarheid leek te zijn. Het zorgt er als het goed is voor dat je niet alles langs onze eigen westerse maatstaf legt. Dat besef is van immens belang voor de huidige generatie ontwerpers.

Mijn studenten worstelen, net als ik destijds, met hun verantwoordelijkheid als ontwerper en wat hun meerwaarde kan zijn voor de maatschappij. Ze willen niet klakkeloos producten ontwerpen, maar zijn op zoek naar duurzame en maatschappelijk verantwoorde alternatieven. Het boek Cradle to Cradle van het duo Braungart en McDonough vindt gretig aftrek onder onze studenten, al bekijken enkele researchers deze trend met een scheef oog. De theorie van de drie P's: People, Planet & Profit inspireert. Milieu is een actueel thema en in deze tijd van crisis worden ook grote vraagtekens gezet bij de eenzijdige kijk op het kapitalisme. Voor mij is wijlen Anita Roddick een grote inspirator. Ook zij probeerde middels haar Bodyshop te laten zien dat het anders kon. Voor inspiratie kijk ik zeker niet alleen binnen mijn eigen vakgebied.

Ze willen niet klakkeloos producten ontwerpen, maar zijn op zoek naar duurzame en maatschappelijk verantwoorde alternatieven..

Naast de ontwerpdiscipline, zijn ook sociologie en antropologie van invloed op de manier waarop ik ontwerp en adviseer. Ook wordt er binnen bedrijven steeds vaker een samenwerking aangegaan tussen diverse disciplines. Zo werkt bij Microsoft de designantropologe Anna Kirah. Tien jaar terug ging ze daar aan de slag met veldonderzoek. Zij ging bij de mensen zelf kijken hoe ze hun nieuwe computer en software installeerden. Ze kwam terug bij Microsoft met een hele lijst lastige vragen en problemen. Dat was revolutionair binnen de IT wereld, waar normaal gesproken ongeveer duizend bètatesters de apparatuur en software testen. De vragen waar Anna Kirah mee aankwam, bleken echter van een geheel andere aard.

Bovenstaand verhaal staat in HEART&SOCIETY. Dit blad over kunst en samenleving ontwikkelde ik in opdracht van KUNSTENAARS & CO. Er is veel te doen over geëngageerde kunst. Er zijn diverse namen voor: ontmoetingskunst, gemeenschapskunst, community art etc. De laatste jaren zie je een crossdisciplinaire visie ontstaan. Opereerden theaterprojecten de afgelopen decennia vooral onder de noemer van community art, tegenwoordig wordt de term ook voor andere disciplines, bijvoorbeeld beeldende kunst, ingezet. In plaats van de discussie aan te gaan wat het nou wel of niet zou moeten zijn, of heten, willen we vooral laten zien wat er eigenlijk allemaal gebeurt.

Een van de kritieken van de traditionele kunstwereld is dat dit soort projecten makkelijk inkomsten genereert voor kunstenaars. Uit ervaring kan ik vertellen dat je dan beter andere dingen kunt gaan doen. Er gaat erg veel tijd in voorbereiding en uitwerking zitten. Wij willen in het tijdschrift laten zien dat de motivatie vaak de bevlogenheid van de kunstenaar of de creatieve zelf is; dat er een soort drang is naar dit soort persoonlijk getinte projecten. Daarom laten we middels portretten en projecten zien wat er allemaal gebeurt. In achtergrondverhalen kijken we naar de ontwikkelingen en achterliggende thema's. HEART&SOCIETY wordt inmiddels uitgegeven door LENTHE PUBLISHERS. Als redactielid scout ik voor projecten, portretten en achtergronden.

laten zien dat de motivatie vaak de bevlogenheid van de kunstenaar of de creatieve zelf is; dat er een soort drang is naar dit soort persoonlijk getinte projecten.

Op mijn kaartje staat contextueel ontwerper en creatief adviseur. Het blijft lastig in een zin samen te vatten wat ik doe. Als ontwerper plaats ik dingen graag in een context, zie mezelf meer als duizendpoot, met culturele diversiteit als expertise. Ik bedenk concepten, initieer en organiseer projecten, ontwerp, schrijf artikelen, geef presentaties, lezingen, gastcolleges en workshops. Ik voel me als een vis in het water met al die verschillende activiteiten. De hoofddoeken zijn inmiddels uitgegroeid tot het merk CAPSTERS® en sinds 2008 heb ik samen met zakenpartner Karin Mastenbroek de CAPSTERS BV opgericht. Met haar bedrijfskundige achtergrond regelt ze het reilen en zeilen van de BV zodat ik me bezig kan houden met het ontwerpen en het gezicht naar buiten.

De hoofddoeken hebben ervoor gezorgd dat ik al veel van de wereld heb mogen zien. Capsters zijn inmiddels opgenomen in de vaste collectie van het MoMA in New York. Laatst was ik uitgenodigd voor een presentatie, waar ook mijn werk in het MoMA ter sprake kwam. Opmerkelijk dat de vraag of iets 'design' is of niet, altijd weer de kop op steekt. Hetzelfde zie je bij de sociaal geëngageerde kunstprojecten! Of CAPSTERS om designredenen in het MoMA ligt, weet ik niet. Eerlijk gezegd, maakt me dat ook niet zo veel uit, al denk ik wel dat de maatschappelijke relevantie van doorslaggevende betekenis is geweest voor opname in de collectie. Ik hoop dat duidelijk is dat ik niet voor musea ontwerp, maar voor mensen. De vraag of iets 'design' zou zijn, houdt me ook niet zo bezig.

Vooral in Japan werd ik met mijn neus op de feiten gedrukt dat ik een westers product ben met een westers wereldbeeld én een eenzijdig besef van de kunstgeschiedenis.

In 2002 WON CAPSTERS een GOOD DESIGN AWARD in Japan. Op uitnodiging van het INTERNATIONAL DESIGN CENTRE NAGOYA keerde ik nog een aantal keren terug naar Japan om te assisteren bij internationale workshops. Tijdens het werk in Japan verbleef ik bij een gastgezin, waardoor je zo'n land toch heel anders beleeft dan wanneer je er als toerist verblijft. Tijdens een van mijn bezoeken werd ik rondgeleid door een Japanse ontwerpster. Zij studeerde ooit aan de kunstacademie in Kyoto en kon me al het mooie laten zien wat de omgeving en de stad te bieden had. Maar wat voelde ik mij een leek in het museum tussen al die prachtig beschilderde wandschermen. Vooral in Japan werd ik met mijn neus op de feiten gedrukt dat ik een westers product ben met een westers wereldbeeld én een eenzijdig besef van de kunstgeschiedenis. Ik realiseerde me amper wat 400 jaar grenzen op slot met een land, zijn kunsten en ambachten doet. Bijna gefrustreerd ontdekte ik dat iedere context voor mij ontbrak, waardoor ik het niet in de tijd wist te plaatsen. Pas toen realiseerde ik me hoe westers mijn perspectief op de kunstgeschiedenis is. En hoe beperkt die kennis je helpt als je je internationaal wilt oriënteren op de (lokale) kunsten.

Ook de fondsen begrijpen inmiddels dat ze met een breder perspectief naar de kunstontwikkeling in Nederland moeten kijken willen ze een podium bieden aan niet-westerse kunstenaars. Ik vind dat er binnen de kunstopleidingen meer aandacht moet zijn voor niet-westerse kunstgeschiedenis.

Een workshop die ik op diverse academies geef, gaat over religie, normen & waarden in kleding. De workshop start met een inleiding waar we kriskras de wereld over schieten, maar ook terug in de tijd reizen om schoonheidsidealen en non-verbale communicatie in mode en kleding te bekijken. Vervolgens vraag ik de studenten zelf een thema of regio te kiezen die hen inspireert en waar ze meer onderzoek naar doen. Aan het einde van de workshop bespreken we elkaars bevindingen, zodat we een bredere kijk op de wereld krijgen.

Gevaar bij cultuurgebonden onderzoek in visuele zin is, dat je al snel in een soort oppervlakkige folkloristische waarneming blijft hangen. Het wordt pas interessant als je de diepte ingaat en verder kijkt naar het hoe, wat en waarom en wat de invloed is van deze cultureel bepaalde uiterlijke verschijningsvormen op de huidige lokale beeldcultuur, de kunsten en bijvoorbeeld de mode.

Modeontwerpers als Galliano putten inspiratie uit de rijke lokale traditionele mode wereldwijd. Hij maakt er een soort fusion van met eigen handtekening. Interessant zijn ook lokale initiatieven voor het behoud van lokale ambachten zoals de borduurtechnieken op het Chinese platteland. Het merk Shanghai Tang verwerkt deze borduurtechnieken, die nog daadwerkelijk door plattelandsvrouwen worden toegepast, in moderne hoogwaardige mode. Zo wordt er een nieuwe richting en toepassing gegeven aan de prachtige bloempatronen voor een breder publiek.

In het verlengde daarvan kan je ook het Suit It Yourself project zien dat ik in opdracht van stichting Freehouse & Kosmopolis Rotterdam ontwikkelde. De vraag was om nieuwe concepten en producten te ontwikkelen voor de stoffenhandelaren van de Afrikaandermarkt op het Afrikaanderplein. Het is een vrij arme wijk en de verkoop op de markt loopt terug. Middels het Freehouse project worden creatieven gekoppeld aan locale ondernemers, met als doel de culturele diversiteit en het onderscheidend vermogen van de markt te benadrukken en toegankelijker te maken voor een breder publiek. Het culturele ondernemerschap wordt hierdoor gestimuleerd, niet alleen bij de marktkooplui en lokale ondernemers rond het Afrikaanderplein, maar ook in de buurt.

Zo heb ik producten ontworpen met kleurrijke materialen van de markt, die momenteel in werkgroepen in zowel buurthuis als moskee door lokale vrouwen met de hand gemaakt worden. De producten worden terug op de markt verkocht, waarbij je aan het kaartje kunt zien door welke groep vrouwen het product is gemaakt.

Bovenstaand project kost veel tijd en energie. Je moet eerst inventariseren wat er in zo'n wijk speelt, vertrouwen opbouwen, en vooral concreet laten zien wat je aan het doen bent. Zo staan we regelmatig met de Suit It Yourself kraam op de markt. We verkopen niet alleen de kant en klare producten (tassen, bolero's, blouses), maar ook patronen om de ontwerpen zelf te maken en complete doe-het-zelf pakketten: zogenaamde SIY-pakketten waar zowel een patroon als de benodigde materialen al in zitten. Begin juni laten we met twee marktdagen zien wat een markt allemaal kan zijn. Dan zijn ook alle andere projecten in het kader van het Freehouse project te zien in de voedsel-, scooter- en stoffenbranche.

Een dergelijk project vraagt andere capaciteiten van nieuwe creatieven. De onderwijsinstellingen spelen daar nog maar mondjesmaat op in. Aan de CodARTs Hoge School voor de Kunsten in Rotterdam heeft Peter van den Hurk van het Rotterdams Wijktheater het lectoraat *Community Arts* opgezet, maar het *PopKunst* lectoraat aan de ArtEZ Hogeschool van de Kunsten onder leiding van Merlijn Twaalfhoven is alweer ter ziele. Kunstenaars & Co heeft de speciale KIS-leergang genaamd 'Kunstenaars in de Samenleving'. De Hogeschool Inholland heeft de post hbo-cursus *Uit de Kunst in de Wijk*, die artistieke antwoorden biedt op sociale vraagstukken. Op de Willem de Kooning Academie in Rotterdam is een start gemaakt met de minor *Culturele Diversiteit*, waar studenten op lokaal niveau aan de slag gaan in hun eigen stad.

De huidige globalisering, migratie- en integratie-problematiek vragen om een breder perspectief ook en misschien wel juist in de kunsten.

Er blijkt een groeiende behoefte te zijn, zowel bij kunstenaars, studenten als kunstopleidingen, om kunst en samenleving als uitgangspunt te nemen voor hun werk en projecten. De huidige globalisering, migratie- en integratieproblematiek vragen om een breder perspectief ook en misschien wel juist in de kunsten. Opleidingen zouden daar hun voordeel mee kunnen doen.

Maar lang niet iedereen ziet het nut in van het integreren van culturele diversiteit in het onderwijs. Najaar 2008 was ik als gastdocent aanwezig tijdens de projectweek culturele diversiteit aan de Willem de Kooning Academie. Samen met nog een aantal gastdocenten, bespraken we op vrijdag de resultaten van de studenten autonoom en fotografie. Opmerkelijk was de desinteresse of passiviteit ten aanzien van het onderwerp.

Terwijl de wereld om hen heen verandert, blijken veel kunststudenten toch vooral hun eigen eilandje te willen creëren. Ik vraag me af hoe lang je de ogen kunt sluiten voor de invloed van bepaalde maatschappelijke, politieke en economische ontwikkelingen op je werk. Niet alleen zullen er andere opdrachtgevers komen, maar ook andere kopers en kijkers naar je werk. Het feit dat iedere belastingbetaler bijdraagt aan de soms enorme budgetten voor een beperkt kunstpubliek, vraagt om een breder perspectief. Slechts 3% van het totale kunstbudget wordt gespendeerd aan culturele diversiteit en dat terwijl Nederland snel verandert. Thema's als publieksbereik, sociale cohesie, radicalisering en polarisering vinden hun weerslag in de kunsten en dus ook in het kunstonderwijs. We kunnen er niet meer om heen, we moeten iets met culturele diversiteit. Ik heb de waarheid niet in pacht, maar hoop met mijn werk hier wel een steentje aan bij te dragen.

(5) Suit it Yourself kraam, 2009

(1)

Capsters Aerobics,1999 www.capsters.com

© copyright Peter Stigter www.fashiontalk.nl

(2)
Suit it Yourself, Afrikaandermarkt Rotterdam
i.o.v. Stichting Freehouse & Kosmopolis Rotterdam
Kleurrijke stoffen Afrikaandermarkt, 2008

(3)

Delen van Motieven, inzicht & achtergronden bij de hoofddoek

Boek Hoofddoeken, met foto's van Giti Entezami i.s.m. uitgeverij Bulaaq, 2002

(4)

Delen van Motieven, inzicht & achtergronden bij de hoofddoek

Boek Hoofddoeken, met foto's van Giti Entezami i.s.m. uitgeverij Bulaaq, 2002

(1)

Capsters Surf, 1999 www.capsters.com

© copyright Peter Stigter www.fashiontalk.nl

(5)
Cindy met klant in de SIY- kraam, 2008
foto Joop van den Bremen

(6)
Hoofdzaken in Zwolle, 2005 foto Joop van den Bremen

Cindy van den Bremen

1. In 1999 studeerde ik af aan de Design Academy Eindhoven op 4 ontwerpen van sporthoofddoeken . Inmiddels is het merk Capsters uitgegroeid tot de Capsters BV en hebben we naast de sportlijn ook een casual en exclusive lijn.

2. Voor mijn afstudeerproject maakte ik destijds een boek met een ander, meer positief geluid over de hoofddoek dan destijds gebruikelijk was. Het geluid van de vrije keuze, waarbij de moslima's zélf, vergezeld van hun portretten, aan het woord kwamen. Uiteindelijk heeft uitgeverij Bulaaq het boek gepubliceerd met foto's van Giti Entezami.

3. Onder de naam Delen van Motieven, inzicht & achtergronden bij de hoofddoek reisde een compilatie van foto's en teksten uit het boek vanaf 2002 door Nederland, van bibliotheek naar buurthuis waar we lokale moslima's met en zonder hoofddoek hun verhaal lieten vertellen. Dat wierp een meer persoonlijk licht op de hele hoofddoekdiscussie.

4. In opdracht van Stichting Freehouse & Kosmopolis Rotterdam heb ik het Suit it Yourself project ontwikkeld. De Suit It Yourself producten zijn ontworpen met kleurrijke materialen van de Afrikaandermarkt op Zuid. De producten worden door lokale werkgroepen in zowel buurthuis als moskee met de hand door vrouwen gemaakt, en worden terug op de markt verkocht

5. We leveren naast de kant & klare producten, ook patronen en SIY-paketten waar naast het patroon de benodigdheden al inzitten. In de Suit It yourself kraam staat een naaimachine, zodat we op bestelling kunnen werken. Uiteindelijk willen we ook een 1 uur service aanbieden.

6. Door het project Delen van Motieven werden we gevraagd voor de tentoonstelling Hoofdzaken van het COS Overijssel. Hier werd islamitische kleding getoond naast traditionele streekdracht uit de regio. Door Staphorster vrouwen in traditionele dracht in een panel te zetten naast moslima's met en zonder hoofddoek ontstond weer een andere kijk op de hoofddoek.